

LMD
Postmottak

Vår dato: 08.09.2026
Vår referanse: NLR Fagavdelingen
Deres referanse: Gjødsebrukforskriften

Høringssvar endringer i gjødsebrukforskriften - september 2026

Vi vil takke for ønsket om en rask endring av ulike deler av forskriften. NLR har vært en pådriver for at enkelte paragrafer skulle endres, slik at fagkunnskapen får en enda sterkere innflytelse på forskriftens innhold. Vedlagt følger innspill til de ulike paragrafene. Vi tillater oss også å legge ved et vedlegg til høringssvaret som inkluderer behov vi ser for andre endringer i gjødsebrukforskriften.

De ulike punktene:

§ 7 andre ledd: Krav om dekke på lager for svinegjødsel

NLR henviser til høringssvar fra Norsvin. Vi ber LMD ta spesielt hensyn til kostnaden for tiltakene, målt mot usikkerheten i de rapportene som legges til grunn i vurderingen av effekten under norske forhold. Norske forhold tilsier også lav biologisk aktivitet i en lengre periode, enn det som vises til i utenlandske målinger og rapporter.

§ 7 fjerde ledd: Kvalitetssikring av gjødselager gjennom melding

NLR mener endringen er hensiktsmessig.

§ 20: Justering slik at fosforgrenser kan følge vekstsyklus i stedet for kalenderår ved dyrking av høstsådde vekster

NLR foreslo tidlig en slik endring for å sikre en miljøvennlig gjødsling til høstkorn. Dette vil sikre næringstilgangen til høstsådde vekster, samtidig som en kan forsvare spredning av husdyrgjødsel før høstkorn/høstoljevekster blir sådd, selv om grensa for P-gjødsling er nådd i vekstsesongen.

§20: Behov for overgangstid før kravet om at plantetilgjengelig fosfor i avløpsslam skal overholde fosforgrenser i § 20 kan tre i kraft

NLR har etterspurt analyser som gir en riktig forventning av P-effektiviteten ved bruk av slam. Ved gjødslingsplanlegging har dette vært et stort spørsmål, da enkelte slamtyper har bundet jordreserver av P, mer enn tilgjengeliggjort P som blir tilført i slamm. Forventningene er derfor satt lavt for å unngå avlingstap grunnet slamspredning. Å vente med innføringen til alle slamprodusenter kan dokumentere plantetilgjengelig P med Olsen-P-analyseresultater, er derfor riktig. Dette gir også et informasjonsbehov fra staten, da flere produsenter ikke har hørt om denne typen analyse.

§ 23: Om meldeplikt for slam

NLR ser behovet for informasjon om lagring og spredning av slam fra storsamfunnet. Å ta imot slam er imidlertid en tjeneste planteprodusentene utfører for storsamfunnet. Vi vil derfor oppfordre til å regulere så lite som mulig, men så mye som nødvendig. Vi frykter at de endringene som er foreslått ikke vil tjene til at det blir lettere å få levert og spredd slam på dyrket mark. NLR mener derfor en bør se på verdien av endringene på nytt, da opp mot risikoen for større utfordringer med å få levert, og spredd nødvendig volum.

§ 30: Endringer for å gjøre klart at kommunen kan håndheve gjødselbrukforskriften også med hjemmel i matloven

NLR støtter endringen.

Ny § 31 om opplysningsplikt

Ingen kommentar

§ 32 (endres til § 33): Justering i dispensasjonsregelen hvor det kan gis tidsavgrenset adgang til gjødsling ved opparbeiding av innmarksbeite.

NLR mener det er en fornuftig endring av paragrafen. Med innskjerping av spredkravet av P, vil flere måtte skaffe seg større areal som grunnlag for å spre husdyrgjødsel, spesielt storfegjødsel. At det åpnes for å lage bedre beiter med å tillate spredning på ikke allerede opparbeidete beiter, vil begrense denne problematikken noe.

§ 36 (endres til § 37): Justering i overgangsregel for spredetidspunkt

NLR er fornøyd med at fristen for høstspredning, for å sikre tilstrekkelig lagerkapasitet gjennom vinteren, blir forlenget. NLR mener at den utvidelsen enkelte bønder trenger grunnet innskjerpet regelverk avviker fra den utvidelsen andre bønder har gjort i lagerkapasiteten grunnet økt produksjon. NLR ønsker derfor at SMIL-tilskuddet tilgjengeliggjort i §7 også blir gjort tilgjengelig i nye §37. SMIL-potten må da forsterkes med vesentlig mer midler, for å ha en reell effekt.

Innspill til andre endringer av gjødselbrukforskriften

NLR ønsker også å kommentere andre deler av gjødselbrukforskriften, selv om de ikke får betydning i høringen nå. Vi legger imidlertid med noen faglige vurderinger som har kommet fram gjennom den første tiden med ny forskrift:

Like P-mengder uavhengig av jordart gir fare for P-mangel på kalde jordarter

- § 21: Noen vekster er mer ømfintlig for lite P tilgjengelig i rotsonen. Dette gjelder spesielt på kaldere jordarter og vekster med dårlig/ lite rotsystem. Produksjon for leveranse i skuldersesong, altså tidlig og seint er også utsatt. P-mangel er derfor utbredt dersom en følger normene utarbeidet av NIBIO. Selv for P-krevende vekster vil vi få avlingstap grunnet for dårlig opptak. Vi anbefaler departementet om å ta kontakt med NIBIO for å forklare hvordan normene var tenkt brukt, og hvilke utslag de vil ha i tilfeller som nevnt over.
NLR har brukt normene fra NIBIO som veiledende i gjødslingsplanlegginga. Det betyr at også erfaringer a la de over, med dårlig opptak på enkelte jordarter har blitt bygd inn som grunnlag. Det gjelder ved både middels- og høyere P-Al-tall for enkelte jordarter og enkeltvekster. At forskriften da bruker en streng fortolkning på P-behov gjør at vi får avlings- og kvalitetstap. Potetproduksjon på siltjord i Solør vil være et godt eksempel på en betydelig norsk matproduksjon som vil bli skadelidende, selv om potet er definert som P-krevende vekst da en bruker normtallene fra NIBIO som eneste grunnlag.
NLR ber om at P-norm i enkeltproduksjoner blir gitt et større spillerom enn ved dagens normtall.
- P-mangel i potet er dokumentert gjennom flere år, både med mangelsymptomer i felt og gjennom planteanalyser. Dette gjør seg særlig gjeldende for noen krevende sorter. Samme erfaringer finner vi også i grønnsaker.
- Poteter og mange grønnsaker trenger tilført P fra etableringstidspunktet uavhengig av P-AL-tall. Her er det store sortsvariasjoner.

Behov for å gå saktere nedover i tillatt mengde P – forvaltning av husdyrgjødsel mm

- Er det aktuelt å se justering i dispensasjon til innmarksbeite og innskjerping av opplysningsplikten for slamlagring og spredning i sammenheng med oppfylling av første ledd i P-begrensninger og reduksjon i tillatt P-mengde? Endring på 0,7 kg P/ daa vil være den største endringen/ reduksjonen som skal skje mot 2033. Vil denne endringen komme så sterkt at rydding av nytt beiteland ikke er klart, og flere vil bli restriktive til å ta imot slam fra storsamfunnet? Se også punktet over.

Behov for utsatt frist for bruk av kompost til jordforbedring

Det er et stort og mye omtalt behov for å stoppe utviklingen med nedgang i organisk innhold og økt jordpakking, særlig i åpenåker- og kortvarige vekster som grønnsaker, potet og korn. Jordhelse er et fokusområde som krever

sammensatte tiltak avhengig av vekstskiftet og dyrkingsmetodikk hos bonden. Tilføring av kompost er ett tiltak, som er anbefalt brukt sammen med etablerte fangvekster eller grønn gjødslingseng, for å understøtte og bidra til jordlivet. Dette er ofte ikke mulig før på høsten. Langvarig innsats gjennom flere jordprosjekter, bl.a. Foregangsfylket Levende Matjord i Buskerud og prosjekter i NLR har medført at flere fylker i landet har bruk av egenprodusert kompost med i sitt RMP-program. Der stilles krav til hvordan komposten lages og at det spres bare 500 til 1500 kilo per dekar. Se for eks. RMP veilederen 2026 for Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus [veileder-rmp-2026.pdf](#). Vi ønsker at spredefrist vurderes satt tilbake til 1. oktober for å kunne spre kompost på godt etablert fangvekst eller grønn gjødslingseng. Dette vil sette de bøndene som trenger jordhelsetiltak aller mest i stand til å kunne gjennomføre det på godt etablert underkultur og fangvekst, som gir god bæreevne for redskap, etter tresking og i fangvekster etter grønnsaker og potet. Seinere spredning kan redusere fare for skade på plantedekket og jordpakking. Vi vil påpeke at det er tillatt å spre kompost fram til 15. september før høstsådde jordbruksvekster, noe som gjør bestemmelsen per i dag ulogisk.

P-balanse - unngå å sette i verk endringer midt i en planleggingssesong

- NLR har sendt brev til Landbruksdirektoratet, og vært i kontakt med ledelse i LMD, og bedt om å utsette P- balanse gjødslingsprinsippet til å få virkning først fra 2028, heller enn midt i gjødslingsplanleggingssesongen 2026-2027. Videre bør ytterligere nedskalering av P **ikke** inntreffe før balanse gjødslingsprinsippet er på plass. Vi henviser til dette brevet.

NLR følger opp ny gjødselbrukforskrift: La den virke, og NLR og andre får gi tilbakemelding på utslagene av den, før nye endringer ønskes innført.

- Høsten 2025 advarte NLR mot negative konsekvenser av foreslått gjødselavgift. NLR mener det samme nå som i notatet fra da ([Notat-vedrorende-klima-og-miljoavgift-pa-mineralgjodsel.pdf](#)). Vi er nå midt inne i en omlegging av strategi for P-gjødsling. Denne omleggingen kan i seg selv bli kostbar, spesielt for husdyrprodusenter. En ny endring, enten med avgifter eller kvoter, blir flere ordninger på en gang, som bonden må bygge inn i gjødslingsstrategi. NLR anbefaler derfor å la gjødselbrukforskriften få virke noen år (P-reduksjonen blir fullført i 2033) før en vurderer flere ordninger innenfor næringsstoff-begrensninger eller andre belastninger. Spesielt gjelder dette for N-bruken: Vil P-begrensninger også begrense N-gjødslinga? For å få et svar på det må det gå noen år, slik at vi ser effekten av redusert tillatt mengde P på mengden N som blir brukt. NLR vil følge dette nøye, for å kunne dokumentere utviklingen samlet sett. I tillegg vil Yara og forhandlerne ha god tilgang til statistikk på samlet mengde N i mineralgjødsel, på lik linje som før.

NLR vil også minne om behov for endringer vi tidligere har bedt om, fra et faglig synspunkt:

- § 20: Åkerbønner og erter i konvensjonell drift bør inn i grunnlaget for P-gjødsling. Alternativt gjødsler bønder med en liten P-mengde til disse for å unngå at de blir tatt ut av arealgrunnlaget for P-gjødsling (fra § 20: Det er kun areal som tilføres gjødselvarer som kan regnes med i grensene etter første til sjette ledd)
- § 20: Med redusert P-gjødsling vil det bli vanskelig å gjødsle med lav nok mengde fjørfegjødsel årlig. Vi anbefaler derfor fortsatt å endre tillatt bruk til hvert 3. år dersom en har unngått spredning de foregående årene. Tilsvarende er ønskelig for sauetalle, siden denne er krevende å spre på eng.
- Forenkling av husdyrgjødselhandtering:
Mange av dagens produsenter har flere husdyrbesetninger der husdyrgjødsel ikke alltid kommer fra et og et dyreslag, men blir blandet og fordelt i ulike fraksjoner og gjødsellager. I tillegg tar mange imot bioresert med varierende næringsinnhold gjennom året. NLR oppfordrer til at husdyrgjødsel kan håndteres som sams vare mot forskriften, og bioresert som et snitt av året. Med åpning for å bruke analyser i planleggingen vil det gi mer nøyaktige planer, uten at det får konsekvenser for samlet næringsstoffmengde, og det vil være enklere å tilpasse dagens forskrift til faktisk gjødsellager.
Vedlagt (nederst) vises variasjon i N- og P-innhold i bioresert gjennom året, fra et biogassanlegg
- §25: Denne paragrafen setter begrensninger for bruk av gjødselvarer i tungmetallklasse I, II og III dersom innholdet av tungmetaller i jorda overstiger fastsatte grenseverdier. Prinsippet er fornuftig, da det er viktig å unngå opphopning av tungmetaller i matjorda.
Paragrafen inneholder imidlertid et lite hensiktsmessig element. Etter dagens ordlyd kan en gjødselvarer ikke brukes dersom innholdet av et tungmetall i jorda overstiger grenseverdiene i tabellen i § 25, uavhengig av hvilket tungmetall som har ført til at gjødselvareren er klassifisert i tungmetallklasse I eller høyere.
Dersom en jordprøve for eksempel viser et innhold på over 50 mg nikkel per kg tørrstoff, kan en gjødselvarer som er plassert i tungmetallklasse I på grunn av sinkinnhold ikke benyttes på det aktuelle arealet. Dette gjelder selv om gjødselvareren ikke bidrar til økt tilførsel av nikkel.
Begrensninger i bruk av gjødselvarer i tungmetallklasse I eller høyere på jord med forhøyet tungmetallinnhold bør derfor knyttes til det aktuelle tungmetallet.

Det vil si:

- Nikkel vurderes mot nikkel
- Sink vurderes mot sink
- Og tilsvarende for øvrige tungmetaller

Slik paragrafen er utformet i dag, vil den kunne virke sterkt begrensende for bruk av biorest som havner i tungmetallklasse I, ofte på grunn av sinkinnhold, i områder med naturlig høyt innhold av for eksempel nikkel i jorda. Dette kan føre til unødvendige begrensninger uten at det nødvendigvis gir noen miljømessig gevinst.

I tillegg mener vi det er behov for å vurdere en særskilt regulering av biorest produsert utelukkende fra husdyrgjødsel. På jordbruksarealer som over tid har mottatt husdyrgjødsel fra kraftfôrkrevende produksjoner som svin og fjørfe, kan sinkinnholdet være så høyt at arealet omfattes av begrensningene i § 25. Det er samtidig tillatt å tilføre husdyrgjødsel fra egen drift innenfor gjeldende fosforgrenser. Dersom den samme husdyrgjødsel behandles i et biogassanlegg og returneres som biorest, kan tilbakeføring bli forbudt dersom bioresten klassifiseres i tungmetallklasse I. Dette gjelder selv om bioresten utelukkende er produsert av husdyrgjødsel og har tilsvarende tungmetallinnhold som den opprinnelige gjødsel. Vi mener derfor at det bør vurderes om biorest fra rene husdyrgjødselanlegg kan likestilles med husdyrgjødsel ved anvendelse av § 25, slik at regelverket ikke skaper unødvendige barrierer for økt biogassproduksjon.

Tabell 1: Månedlig næringsinnhold i 2025 i biorest klart for utkjøring til planteprodusenter fra Den magiske fabrikken:

2025	tot N	NH4+	Total fosfor	Plantetilgjengelig fosfor	Total kalium	Plantetilgjengelig kalium	TS
januar	3,99	3,28	0,66	0,68	2,06	2,3	4,1
februar	4,54	3,25	0,5	0,45	1,93	2,3	4,2
mars	4,97	3,21	0,59	0,39	2,06	2,2	4,4
april	5,01	3,23	0,55	0,54	2,24	2,3	4,6
mai	4,15	3,2	0,51	0,45	2,39	2,37	4,6
juni	4,52	3,3	0,53	0,48	2,28	2,33	4,8
juli	6,58	3,44	0,61	0,42	2,59	2,39	4,7
august	5,46	3,33	0,65	0,64	2,18	2,28	5
september	5,85	3,59	0,56	0,49	2,21	2,16	4,5
oktober	5,85	3,54	0,71	0,57	2,07	2,12	4,5
november	5,59	3,6	0,48	0,47	2,06	1,96	4,3
desember	5,85	3,46	0,35	0,38	2,12	2,08	4,5

Tabell 2: Snitt næringsinnhold i 2025

	Tot N	NH4+	Tot P	Plantetilgjengelig P
	5,20	3,37	0,56	0,50
Plantetilgjengelighet %		65		89

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Anne Kari Heen".

Anne Kari Heen

Fagdirektør NLR
Anne.kari.heen@nlr.no
+47 413 06 984

Ragnhild Borchsenius
Harald Solberg
Borghild Glorvigen
Anne Lene Malmer

Fagkoordinator grovfôr, NLR
Fagkoordinator korn, NLR
Fagkoordinator potet, NLR
Fagkoordinator grønnsaker, NLR